

Zaak C-195/23**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

27 maart 2023

Verwijzende rechter:

tribunal du travail francophone de Bruxelles (België)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

13 maart 2023

Verzoekende partij:

GI

Verwerende partij:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding:

- 1 GI, ambtenaar bij de Europese Commissie, oefent sinds 2015 ook een aanvullende onderwijsactiviteit uit, voor maximaal 20 lessen per jaar.
- 2 Bij brief van 4 juli 2018 heeft het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (hierna: „RSVZ”) GI eraan herinnerd dat hij als docent zelfstandige was en hem verzocht zich aan te sluiten bij het sociaal verzekeringsfonds van zijn keuze.
- 3 GI heeft zich aangesloten bij het Partena-fonds en de sociale bijdragen betaald.
- 4 Op 15 maart 2022 heeft GI zijn aansluiting bij het Belgische socialezekerheidsstelsel voor zelfstandigen betwist en van Partena gevorderd om hem de betaalde sociale bijdragen van in totaal 3 242,09 EUR terug te betalen.
- 5 Op 13 oktober 2022 heeft GI de zaak aanhangig gemaakt bij de tribunal du travail, de verwijzende rechter.

2. Toepasselijke bepalingen:

A. *Verdrag betreffende de Europese Unie*

6 Artikel 4, lid 3, VEU bepaalt:

„Krachtens het beginsel van loyale samenwerking respecteren de Unie en de lidstaten elkaar en steunen zij elkaar bij de vervulling van de taken die uit de Verdragen voortvloeien.

De lidstaten treffen alle algemene en bijzondere maatregelen die geschikt zijn om de nakoming van de uit de Verdragen of uit de handelingen van de instellingen van de Unie voortvloeiende verplichtingen te verzekeren.

De lidstaten vergemakkelijken de vervulling van de taak van de Unie en onthouden zich van alle maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie in gevaar kunnen brengen.”

B. *Protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie (PB 2010, C 83, blz. 266)*

7 Artikel 12 luidt:

„Onder de voorwaarden en volgens de procedure welke door het Europees Parlement en de Raad volgens de gewone wetgevingsprocedure bij verordeningen en na raadpleging van de betrokken instellingen worden vastgesteld, worden de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie onderworpen aan een belasting ten bate van de Unie op de door haar betaalde salarissen, lonen en emolumenten.

Zij zijn vrijgesteld van nationale belastingen op de door de Unie betaalde salarissen, lonen en emolumenten.”

8 Artikel 14 bepaalt:

„Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de gewone wetgevingsprocedure bij verordeningen en na raadpleging van de betrokken instellingen de regeling vast inzake de sociale voorzieningen, welke op de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie van toepassing zijn.”

3. Argumenten van partijen:

A. *GI*

9 GI betoogt in essentie dat de verplichting om zich te onderwerpen aan het socialezekerheidsstelsel voor zelfstandigen, in strijd is met het beginsel dat men slechts bij één stelsel van sociale zekerheid kan zijn aangesloten dat van

toepassing is op de ambtenaren van de Europese instellingen, met artikel 4, lid 3, VEU en met het beginsel van loyale samenwerking, aangezien deze verplichting een belemmering vormt die de uitoefening van een beroepsactiviteit binnen een instelling van de Europese Unie kan ontmoedigen.

B. Partena

- 10 Volgens RSVZ voldoet GI met zijn onderwijsactiviteit aan de definitie van zelfstandige en moet hij dus aangesloten zijn bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen en sociale bijdragen betalen.

4. Beoordeling van de verwijzende rechter:

- 11 Aangezien GI Europees ambtenaar is, moet rekening worden gehouden met de artikelen 12 en 14 van het Protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie.
- 12 In het arrest van 10 mei 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, heeft het Hof van Justitie het volgende geoordeeld:

„36. Ambtenaren van de Unie zijn [...] aangesloten bij het gemeenschappelijk stelsel van sociale zekerheid van de instellingen van de Unie, dat overeenkomstig artikel 14 van het protocol door het Europees Parlement en de Raad volgens de gewone wetgevingsprocedure bij verordeningen en na raadpleging van de instellingen wordt vastgesteld.

(...)

41. Naar analogie van artikel 12 van het protocol, dat voor ambtenaren van de Unie een uniforme belasting aan de Unie invoert voor de door haar betaalde salarissen, lonen en emolumenten, en dus bepaalt dat deze bedragen zijn vrijgesteld van nationale belastingen, moet artikel 14 van dat protocol, aangezien het de instellingen van de Unie de bevoegdheid verleent om het stelsel van sociale zekerheid van hun ambtenaren vast te stellen, aldus worden opgevat dat het daarmee de verplichting om ambtenaren van de Unie aan te sluiten bij een nationaal stelsel van sociale zekerheid en de verplichting, voor die ambtenaren, om bij te dragen aan de financiering van dat stelsel, aan de bevoegdheid van die lidstaten onttrekt.

(...)

44 Uit het voorgaande volgt dat **de Unie, met uitsluiting van de lidstaten, als enige bevoegd is om te bepalen welke regels op de ambtenaren van toepassing zijn voor wat hun verplichtingen op het gebied van de sociale zekerheid betreft.**

45 Zoals de advocaat-generaal in punt 76 van zijn conclusie heeft opgemerkt, **hebben artikel 14 van het protocol en de statutaire bepalingen op het gebied van de sociale zekerheid van de ambtenaren van de Unie een functie die vergelijkbaar is met die welke artikel 13 van verordening nr. 1408/71 en artikel 11 van verordening nr. 883/2004 hebben, en die met name bestaat in het verbieden dat de ambtenaren van de Unie verplicht moeten bijdragen aan de verschillende regelingen op dat gebied.**

46 Een nationale regeling zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, die de inkomsten van een ambtenaar van de Unie belast met sociale bijdragen en heffingen die specifiek bedoeld zijn voor de financiering van het socialezekerheidsstelsel van de betrokken lidstaat, miskent de uitsluitende bevoegdheid die de Unie ontleent aan zowel artikel 14 van het protocol als aan de relevante bepalingen van het Statuut, met name die welke de verplichte bijdragen van de ambtenaren van de Unie aan de financiering van een socialezekerheidsregeling vaststellen.

(...)

Het Hof (Grote kamer) verklaart voor recht:

Artikel 14 van protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie, gehecht aan het VEU, het VWEU en het EGA-Verdrag, en de bepalingen van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Unie betreffende het gemeenschappelijk stelsel van sociale zekerheid van de instellingen van de Unie, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale wettelijke regeling, zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, op grond waarvan de inkomsten uit onroerend goed die in een lidstaat zijn ontvangen door een ambtenaar van de Europese Unie die in die lidstaat zijn fiscale woonplaats heeft, worden onderworpen aan sociale bijdragen en heffingen die bestemd zijn voor de financiering van het socialezekerheidsstelsel van die lidstaat.” (vetgedrukt door de verwijzende rechter)

- 13 Het stelsel van sociale zekerheid van de ambtenaren van de Europese Unie is dus een gemeenschappelijk stelsel waarvoor de Europese Unie als enige bevoegd is.
- 14 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels legt het beginsel vast dat slechts één wetgeving van toepassing kan zijn.
- 15 Gelet op de rechtspraak van het Hof van Justitie is verordening (EG) nr. 883/2004, en met name artikel 11, lid 1, van die verordening dat betrekking heeft op het beginsel dat slechts één wetgeving van toepassing is, echter niet van toepassing op ambtenaren van de Europese Unie (zie in die zin arresten van 16 december 2004, My, C- 293/03, EU:C:2004:821; en 10 mei 2017, Lobkowicz, C- 690/15, EU:C:2017:355).

- 16 De vraag rijst echter of een dergelijk beginsel naar analogie kan worden toegepast op ambtenaren van de Europese Unie. In zijn arrest van 10 mei 2017, *Lobkowicz*, C-690/15, EU:C:2017:355, lijkt het Hof van Justitie deze vraag bevestigend te antwoorden, maar de prejudiciële vraag had betrekking op inkomsten uit onroerend goed en niet op inkomsten uit andere werkzaamheden dan die welke verband houden met de status van Europees ambtenaar, hetgeen niet overeenkomt met de situatie van GI die een andere beroepsactiviteit uitoefent.
- 17 Voorts heeft het Hof van Justitie in naam van het beginsel van loyale samenwerking, dat is neergelegd in artikel 14, lid 3, VEU, nationale bepalingen van een lidstaat op het gebied van de sociale zekerheid terzijde geschoven omdat deze bepalingen de uitoefening van een beroepsactiviteit binnen de instellingen van de Europese Unie kunnen belemmeren en dus ontmoedigen.
- 18 In het arrest van 10 september 2015, *Wojciechowski*, C- 408/14, EU:C:2015:591, heeft het Hof het volgende overwogen:
- „44. Een dergelijke regeling kan immers een werknemer die krachtens de pensioenregeling voor werknemers van die lidstaat een zekere anciënniteit heeft verworven, ontmoedigen om een ambt te aanvaarden bij een in die lidstaat gevestigde instelling van de Unie of aanleiding voor hem zijn om zijn functie bij de Unie voortijdig op te geven, aangezien hij door een ambt of een lange loopbaan bij die instelling het gevaar loopt om niet langer in aanmerking te komen voor het recht op pensioen dat hij vóór zijn indiensttreding bij de Unie heeft verworven krachtens zijn werkzaamheid als werknemer in die lidstaat.
- 45 Dergelijke gevolgen zijn onaanvaardbaar in het licht van de verplichting tot loyale samenwerking en bijstand die op de lidstaten tegenover de Unie rust en die tot uitdrukking komt in de verplichting van artikel 4, lid 3, VEU om de vervulling van haar taak te vergemakkelijken.”
- 19 In het arrest van 4 februari 2015, *Melchior*, C- 647/13, EU:C:2015:54, heeft het Hof het volgende geoordeeld:
- „27. Ook de regeling van een lidstaat waarbij wordt geweigerd om voor het recht op werkloosheidsuitkeringen tijdvakken van arbeid in aanmerking te nemen die zijn vervuld als arbeidscontractant in dienst van een in die lidstaat gevestigde instelling van de Unie, kan de aanwerving van arbeidscontractanten door die instellingen bemoeilijken. Zoals de advocaat-generaal heeft opgemerkt in de punten 51 tot en met 53 van zijn conclusie, kan een dergelijke regeling de in die lidstaat wonende werknemers ontmoedigen om bij een instelling van de Unie een dienstbetrekking te vervullen waarvan de reglementair beperkte duur inhoudt dat zij in een positie komen te verkeren waarin zich zij vroeg of laat (opnieuw) op de nationale arbeidsmarkt dienen te begeven, aangezien zij vanwege die dienstbetrekking het gevaar lopen niet het aantal werkdagen te bereiken dat door die regeling wordt vereist om bij werkloosheid uitkeringen te kunnen ontvangen.

28. Een dergelijke regeling kan leiden tot hetzelfde ontmoedigende effect wat betreft de niet-gelijkstelling – voor het ontstaan van een recht op werkloosheidsuitkeringen in die lidstaat – van werkloosheidsdagen waarvoor een werkloosheidsuitkering is toegekend krachtens de RAP, met arbeidsdagen, aangezien de werkloosheidsdagen waarvoor een uitkering is toegekend krachtens de regeling van die lidstaat, wel worden gelijkgesteld.”

- 20 Ten slotte heeft het Hof in het arrest van 10 mei 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, nog het volgende toegevoegd:

„47 Bovendien houdt een dergelijke regeling het gevaar in dat ambtenaren van de Unie op ongelijke wijze worden behandeld waardoor de uitoefening van een beroepsactiviteit binnen een instelling van de Unie wordt ontmoedigd, aangezien bepaalde ambtenaren gedwongen zullen worden om niet alleen bij te dragen aan het gemeenschappelijk stelsel van sociale zekerheid van de instellingen van de Unie, maar eveneens aan een nationale socialezekerheidsregeling.”

- 21 Uit de aangehaalde rechtspraak blijkt dat een zaak als die van GI kennelijk nog niet is onderzocht en voorgelegd aan het Hof van Justitie. De vragen over de aansluiting van GI bij het Belgisch socialezekerheidsstelsel voor zelfstandigen kunnen echter pas worden behandeld in het licht van het antwoord van het Hof van Justitie op het verzoek overeenkomstig artikel 267 VWEU om een prejudiciële beslissing.
- 22 De verwijzende rechter herinnert eraan dat een soortgelijke vraag in een andere context op 9 juni 2022 in zaak C-415/22 aan het Hof van Justitie is voorgelegd met het oog op een prejudiciële beslissing.

5. Prejudiciële vraag:

- 23 De tribunal du travail francophone de Bruxelles (België) stelt het Hof van Justitie de volgende prejudiciële vraag:

„Staan het Protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie, in het bijzonder artikel 14 daarvan, het beginsel dat op nog actieve of gepensioneerde werknemers en zelfstandigen slechts één wettelijke regeling op het gebied van sociale zekerheid van toepassing is, en het beginsel van loyale samenwerking als bedoeld in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie eraan in de weg dat een lidstaat een ambtenaar die naast zijn werkzaamheden bij een Europese instelling met toestemming van deze instelling een aanvullende onderwijsactiviteit uitoefent, verplicht om zich te onderwerpen aan een nationaal socialezekerheidsstelsel en om sociale bijdragen te betalen, terwijl deze ambtenaar op grond van het ambtenarenstatuut reeds is onderworpen aan het gemeenschappelijk stelsel van sociale zekerheid van de instellingen van de Europese Unie?”